

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИК ЇЇ ЯКОСТІ Й КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Суліма Н. М., к. е. н., доцент
НУБІП України

Рушійною силою сучасного розвитку економічного і виробничого потенціалу підприємств є якість продукції, яка здійснює всебічний вплив на його фінансово-господарську діяльність. В ринковій економіці якість продукції є найважливішим фактором підвищення конкурентоспроможності, збуту продукції і прибутковості роботи підприємства. Для підприємницьких структур в конкурентній боротьбі з виробниками-аналогами дуже важливий ціновий фактор і рівень якості продукції, причому саме якість останнім часом набуває первинного значення для покупця.

Якість – це найважливіший показник конкурентоспроможності продукції та, як наслідок, – підприємства. Саме якість в значній мірзначною мірою і визначає здатність підприємства виживати в умовах ринку, дозволяє нарощувати темпи науково-технічного прогресу і ефективності виробництва. Міжнародна практика свідчить, що країни, де в центр уваги поставлена проблема конкурентоспроможності, яка забезпечується високою якістю товарів при ефективному використанні ресурсів, досягають високого і постійно зростаючого життєвого рівня.

Якість забезпечує економію всіх видів ресурсів, які використовуються на підприємстві. Виробництво розвивається не стільки за рахунок приросту кількості продукції, скільки за рахунок покращення її якості, що сприяє більш високому рівню конкурентоспроможності продукції та раціональному використанню ресурсів.

Якість – це фактор, який забезпечує конкурентоспроможність продукції, її рівень впливає на фінансово-економічний, кадровий, маркетинговий та виробничо-технологічний потенціал і, в кінцевому підсумку, – на прибуток.

Конкурентоспроможність – комплексна характеристика, яка визначає переваги товару на ринку порівняно з аналогічними виробами – конкурентами як за ступенем відповідності конкретній потребі, так і за затратами на її задоволення. В основі конкурентоспроможності продукції лежать якість і ціна. Споживач вважає якісною ту продукцію, яка відповідає умовам споживання незалежно від того, які специфічні потреби її призначалося задовольнити. При оцінці якості продукції порівнюється сукупність її властивостей з будь-яким еталоном, яким можуть бути визнані кращі зразки, вимоги, що закріплені в стандартах або технічних умовах. При цьому основне місце в оцінці якості продукції або послуг відводиться споживачеві.

Сучасний стан виробництва сільськогосподарської продукції характеризується високими вимогами споживачів до її якісних характеристик. Підвищені вимоги висуваються до її екологічності, впливу на здоров'я і самопочуття споживачів, відсутності генномодифікованих компонентів. В зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання формування якості сільськогосподарської продукції на всіх етапах створення, зберігання, переробки, транспортування і реалізації продукції.

Підвищення вимог до якості сільськогосподарської продукції виникло у відповідь на посилення процесів урбанізації та забруднення довкілля, зростання застосування синтетичних агрохімікатів у її виробництві, зростання екологічної свідомості населення. У свою чергу, це обумовило бажання споживачів, прихильних до ведення здорового способу життя та достатньо фінансово забезпечених, отримувати якісну, безпечну та корисну продукцію, шкода довкіллю від виробництва якої мінімізована. Ринок забезпечив появу сертифікованого процесу виробництва, в якому заборонено використовувати хімічно синтезовані добрива та засоби захисту рослин, гормони та антибіотики, генетично модифіковані організми, синтетичні ароматизатори, консерванти, барвники, тощо, а також відповідним чином маркованої продукції – органічної.

Переваги органічної продукції в тому, що вона корисна для здоров'я та екологічно безпечна, у разі її споживання зменшується можливість потрапляння в організм людини шкідливих речовин, а також речовин, вплив яких на стан людини ще недостатньо вивчено. Встановлено, що органічне виробництво в аграрному секторі передбачає обґрунтоване поєднання традиційної фермерської практики з найновішими результатами наукових досліджень і розробок, що дає змогу забезпечити його результативність [1, с. 97].

В цілому переваги органічного виробництва сільськогосподарської продукції можна сформулювати за такими напрямками:

- екологічні – мінімізація впливу виробничих процесів на довкілля; сприяння збереженню та відновленню біорізноманіття в агроландшафтах; сприяння збереженню та відтворенню родючості ґрунтів; оберігання від забруднення водних ресурсів;

- соціальні – створення додаткових робочих місць у сільській місцевості; створення нових перспектив для малих та середніх агроформувань, збільшення життєздатності сільських громад;

- економічні – ресурсозбереження та зменшення енергоємності сільськогосподарського виробництва; зростання грошових заощаджень виробників, оскільки немає необхідності купувати дорогі синтетичні пестициди та добрива; підвищення конкурентоспроможності виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках [2, с. 11].

В умовах ринкової економіки важливу роль відіграє правильна оцінка конкурентоспроможності органічної продукції. До основних її критеріїв належать якість і ціна. Переваги органічних продуктів в якості порівняно з більшістю продуктів харчування обумовлюють значно вищу їх ціну. В Україні органічна продукція дорожча від звичайної в середньому в 3 рази, тоді як у світі різниця в ціні сягає 30-40 відсотків.

Дослідження свідчать, що варіації цін на органічну продукцію значною мірою обумовлюються незначною кількістю виробників, які практично не конкурують. Значне перевищення попиту над пропозицією забезпечує виробникам органічних продуктів становище близьке до монопольного. Але в разі збільшення кількості виробників органічного виробництва та розширення асортименту органічної сировини ціна має нормалізуватися.

Необхідно зазначити, що, за результатами соціологічних досліджень, близько 88 % вітчизняних споживачів позитивно ставляться до органічної продукції та готові її купувати за умови незначного збільшення ціни на рівні 10-20 % відносно традиційної продукції.

Проведене дослідження демонструє, що вітчизняні споживачі прагнуть до підвищення якості споживання та здорового способу життя. Розвиток органічного сільського господарства забезпечує реальну вигоду для навколишнього середовища та здоров'я споживачів, які надають перевагу використанню органічних методів виробництва. Тому ринок органічної продукції має постійно зростати, забезпечуючи виробництво повного асортименту продукції та доступність у торговельній мережі, незначного збільшення ціни відносно традиційної продукції, забезпечення суворого контролю якості з боку державних органів, що можливо за умови державної підтримки виробників і контролю за ціноутворенням.

Література

1. Дудар Т. Г. Розвиток органічного агровиробництва як основа забезпечення якості і безпечності сільськогосподарської продукції в Україні / Т.Г. Дудар, О.Т. Дудар // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. Випуск 1(1), 2014. – С. 11-15.

2. Клітна М. Р. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні [Електронний ресурс] / М.Р. Клітна, І.А. Брижань.// Ефективна економіка. – 2013. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=10&y=2013>